Powiat *Nowomiejski*

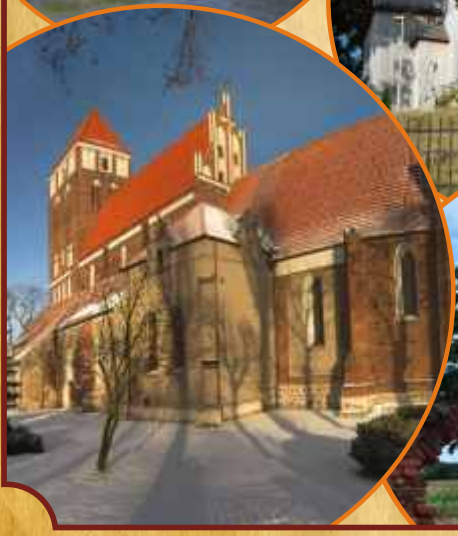

GMINA BISKUPIEC

Gmina Biskupiec położona jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie nowomiejskim. Jest gminą typowo wiejską o charakterze rolniczo-przemysłowym, o czym świadczy wielkość obszaru zajmowanego przez użytki rolne: 15 048,80 ha. Miejscowe rolnictwo nastawione jest na uprawę zbóż i roślin okopowych. Na terenie gminy funkcjonuje ponad 390 podmiotów gospodarczych działających głównie w sferze handlu, transportu, przetwórstwa rolno-spożywczego, budownictwa i przemysłu drzewnego. Liczba podmiotów gospodarczych systematycznie wzrasta. Funkcjonują tu trzy stacje paliwowe, w tym także całodobowe, co stanowi duże udogodnienie zarówno dla miejscowe społeczności, jak i turystów. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka łącząca Grudziądz z Nowym Miastem Lubawskim oraz trasa kolejowa ze stacjami PKP w Biskupcu Pomorskim, Lipinkach i Ostrowitem. Gmina cieszy się ogromnym zainteresowaniem turystów - chociażby ze względu na piękne obiekty zabytkowe i urozmaicony krajobraz. Krajobraz gminy Biskupiec tworzą przede wszystkim lasy i jeziora. Lasy zajmują 6311 ha powierzchni gminy, w tym 5776 ha to lasy państwowe, 528 ha prywatne, a 7 ha komunalne. Lasy stanowią 26% powierzchni gminy. Jeziora - m.in. Głowińskie, Osetno, Trupel, Płociczno, Płociczenko, Wielkie Partęczyny oraz Łąkotek - i tereny wokół nich stanowią doskonałe miejsce wypoczynku zarówno dla tutejszej społeczności, jak i dla przybyłych turystów. Przez obszar gminy przepływają rzeki: Gać, Osa, Młynówka i Struga Laki. Kolejnym atutem naszej gminy są rezerwaty przyrody, pomniki przyrody, parki podworskie i krajobrazowe. Stan środowiska jest bardzo dobry, o czym świadczy fakt, że cała gmina znalazła się w obrębie „Zielonych Płuc Polski". Wsród rezerwatów warto wymienić: Rezerwat Ornitofaunistyczny „Jezioro Karaś", który obejmuje jezioro z przyległymi terenami bagiennymi (należy tu wspomnieć, że jest to bardzo atrakcyjne miejsce do obserwacji licznych gatunków ptaków wodno-błotnych), Rezerwat Torfowiskowy „Kociołek", Rezerwat „Łabądź" oraz Rezerwat „Uroczysko Piotrowice". Część terenu gminy obejmuje także utworzony w 1985 roku Brodnicki Park Krajobrazowy, którego osobliwością są pagórki i wzgórza kremowe. Warto też przemierzyć malowniczy szlak turystyczny i kajakowy rzeką Skarlanką. Wysokie walory krajobrazowe stwarzają dogodne warunki do rozwoju rekreacji. Na terenie gminy znajdują się liczne parki wiejskie w miejscowościach: Babalice, Bielice, Biskupiec, Czachówki, Wielka Wólka, Łąkotek, Łąkarz, Osówko, Ostrowite, Podlasek Mały, Sędzice, Słupnica, Wielka Tymawa, Wardęgowo, Wonna. W Ostrowitem i Sędzicach są to parki zabytkowe. W miejscowości Biskupiec mieści się Urząd Gminy (ul. Rynek 1, 13-340 Biskupiec,

tel. 56 47 45 057-59, fax 56 47 45 289). Od 1991 r. na stanowisko wójta Gminy Biskupiec piastuje Kazimierz Tomaszewski. Jednocześnie pełni także funkcję prezesa Zarządu Ochotniczych Straży Pożarnych w Biskupcu. 26 lutego 2010 r. Gmina Biskupiec otrzymała wyróżnienie i tym samym tytuł „Lidera Bezpieczeństwa" w plebiscycie EuroGMINA EuroREGION województwa warmińsko-mazurskiego 2009/2010. Do uzyskania zaszczytnego tytułu przyczyniły się przede wszystkim działania inwestycyjne zrealizowane w 2009 roku, ale również inne inwestycje realizowane w poprzednich latach, dzięki którym zmienił się wizerunek gminy, a warunki bytowe mieszkańców znacznie się poprawiły. Gmina Biskupiec może się więc z dumą poszczycić wieloma zrealizowanymi kosztownymi inwestycjami. Należą do nich przede wszystkim: projekt kształtowania centrum wsi, w ramach którego położono chodniki w 6 miejscowościach. Ważną inwestycją zrealizowaną na przełomie kilku ostatnich lat była także budowa sieci kanalizacji sanitarnej, remont kapitalny Gminnego Ośrodka Kultury i amfiteatru w Biskupcu, remont strażnic OSP w Krotoszynach i w Biskupcu oraz doposażenie SP ZOZ w Biskupcu w niezbędny sprzęt medyczny. Każdego roku władze gminy przekazują strażakom kilkanaście kompletów nowych strojów bojowych, niezbędnych do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych. Zakupiono także nowy samochód dla OSP Biskupiec. W trosce o komfort życia mieszkańców gminy rozbudowano ujście wodociągowe, zmodernizowano oczyszczalnię ścieków oraz dokonano przebudowy wielu dróg gminnych. Należy tu także wspomnieć, że Gmina Biskupiec jest już w 100% zwodociągowana. Gmina Biskupiec wzięła udział również w kilku projektach zwiększających dostęp do edukacji. Statuetka EuroGMINY została wręczona wójtowi Gminy Biskupiec podczas uroczystej konferencji, która odbyła się 26 lutego 2010 roku w Olsztynie. Natomiast 5 czerwca 2010 roku miała miejsce uroczysta gala konkursu „Laur Gospodarności" na Zamku Królewskim w Warszawie, w której udział wzięli przedstawiciele organizacji pozarządowych, gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich, które w ciągu ostatnich pięciu lat, przy realizacji projektów z zakresu infrastruktury społecznej i technicznej, korzystały z zewnętrznego wsparcia finansowego. Na galę przybyli goście z całej Polski, a wśród nich przedstawiciele naszej gminy: wójt Gminy Biskupiec Kazimierz Tomaszewski oraz przewodniczący Rady Gminy Jerzy Czapliński. Gmina Biskupiec znalazła się w elitarnym gronie 40 samorządów wiejskich i miejsko-wiejskich, wyróżnionych za godny podziwu dorobek, niewątpliwe sukcesy i gospodarność

w ramach sześciu kategorii konkursowych, a za swój wysiłek otrzymała certyfikat potwierdzający wyróżnienie w kategorii Rozwój Infrastruktury Technicznej oraz w kategorii Zainspirowana Gmina.

GMINA GRODZICZNO

Gmina Grodziczno położona jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, we wschodniej części powiatu nowomiejskiego. Graniczy z gminami: Lubawa, Nowe Miasto Lubawskie, Rybno, Lidzbark, Kurzętnik oraz Brzozie.

W Gminie Grodziczno zamieszkuje 6601 osób, w 17 sołectwach: Boleszyn, Grodziczno, Katlewo, Kowaliki, Kuligi, Linowiec, Lorki, Montowo, Mroczenko, Mroczno, Nowe Grodziczno, Rynek, Świniarc, Trzcin, Zajączkowo i Zwiniarz. Miejscowości na terenie gminy to także Białobłoty należące do sołectwa Zwiniarz oraz Jakubkowo należące do sołectwa Zajączkowo.

W Gminie Grodziczno funkcjonuje sześć szkół podstawowych: w Boleszynie, w Montowie, w Zajączkowie i Zwiniarzu oraz dwa zespoły szkół: w Nowym Grodzicznie i Mrocznie. W szkole podstawowej uczy się 695 uczniów, zaś w gimnazjum 276 uczniów. Na terenie gminy są również dwa punkty przedszkolne: w Grodzicznie i Mrocznie - korzysta z nich 45 dzieci. W ramach podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcy leczą się w Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Grodzicznie i Mrocznie. Z usług poradni ogólnej, położniczo-ginekologicznej, stomatologicznej, logopedycznej i gabinetu fizjoterapii korzysta rocznie około 5600 mieszkańców. PZOZ posiada certyfikat ISO 9001:2008.

Na terenie Gminy Grodziczno znajduje się wiele miejsc, atrakcyjnych pod względem rekreacyjno-turystycznym. Wysokie walory krajobrazowe (lasy porastające brzegi jeziora) oraz dobra jakość wód powodują, że w sezonie letnim nad jeziorem może wypoczywać liczna grupa turystów. Niewątpliwie na największą uwagę zasługuje rzeka Wel oraz Rezerwat „Piekiełko" utworzony na przełomowym jej odcinku. Wel w tym miejscu ma charakter wartkiego, górskiego potoku, co jest niespotykanym zjawiskiem na terenie powiatu Nowe Miasto Lubawskie. Spływ szlakiem kajakowym rzeką Wel to nie lada wyzwanie dla kajakarzy, a sporo ich można spotkać na welskim szlaku. Turystom preferującym aktywne spędzanie wolnego czasu możemy zaproponować ścieżkę wokół jeziora Okuminek i wokół Jeziora Kiełpińskiego oraz ścieżkę rowerową „Pętla Ostaszewska".

Okoliczne lasy bogate w grzyby i jagody w okresie letnim i zimowym zapewniają niezapomniane widoki. Są doskonałym miejscem do organizowania kuligów czy też do uprawiania nordic walking. Ta dynamiczna dyscyplina pozwala zdobywać kondycję oraz rozwijać

poszczególne grupy mięśni, które normalnie są zaniedbywane.

Najcenniejsze zabytki Gminy Grodziczno to: kościół gotycki w Grodzicznie oraz drewniany kościół barokowy w Boleszynie. Warto wspomnieć też o XIX-wiecznych domach w Mrocznie, a także o pomniku upamiętniającym pomordowanych w czasie wojny, który znajduje się przy drodze między Mrocznem a Trzcinem. Ciekawy obiekt to pałac w Jakubkowie, który jest przykładem stylu eklektycznego.

Zabytki nieruchome Gminy Grodziczno wpisane do Rejestru Zabytków to:

- kościół parafialny pod wezwaniem św. Marcina wraz z cmentarzem przy kościelnym w Boleszynie – wpisany do rejestru w 1968 roku,
- kaplica pod wezwaniem św. Huberta w Boleszynie – wpisana do rejestru w 1968 roku,
- kościół parafialny pod wezwaniem świętych Piotra i Pawła wraz z cmentarzem przykościelnym w Grodzicznie – wpisany do rejestru w 1968 roku,
- zespół pałacowo-parkowy w Jakubkowie – wpisany do rejestru w 1989 roku,
- fragmenty parku dworskiego w Jakubkowie – wpisane do rejestru w 1993 roku,
- spichlerz w Montowie – wpisany do rejestru w 1986 roku,
- zespół dworsko-parkowy w Montowie – wpisany do rejestru w 1997 roku.

Warto więc na początku, w trakcie czy też przed końcem wakacji i w zimie zajrzeć do Gminy Grodziczno i odwiedzić jej najciekawsze zakątki.

GMINA KURZĘTNIK

We wschodniej części gminy występuje sieć wsi średniej wielkości, skupionych, o węzłowym układzie dróg starszego pochodzenia z domieszką osiedli rozproszonych i rzędówek nowszego pochodzenia z XIX w. W zachodniej części występuje osadnictwo rozproszone na obszarach sandrowych, bagnistych, morenowo-czołowych oraz powstałe w wyniku parcelacji i komasacji.

Wyjątek stanowi na tym terenie Kurzętnik, który jako jedyny przez blisko sześć wieków posiadał prawa miejskie, jakie uzyskał około 1330 r. i utracił w 1883 r. Z tego okresu zachował się szachownicowy układ urbanistyczny, typowy dla miast średniowiecznych.

Pozostałe miejscowości mają zróżnicowane typy układów wsi: siedem to osady rozproszone (Kamionka, Kąciki, Lipowiec, Małe Bałówki, Osówka, Otręba i Szafarnia), sześć to wsie o układzie przydrożnicy (Krzemieniewo wieś, Wielkie Bałówki, Marzęcice, Nielbark, Mikołajki i Wawrowice), trzy w formie owalnicy (Brzozie Lubawskie, Bratuszewo i Sugajenko), dwie osady folwarczne (Taborowizna i Krzemieniewo folwark) oraz

jedna o układzie wielodrożnicy (Tereszewo).

Z ośmiu zaznaczonych na dawnych mapach zespołów dworskich przetrwały tylko trzy: w Krzemieniewie i Kurzętniku oraz w Wawrowicach (tylko fragmenty parku), ale niestety w złym stanie. Pozostały też:

- resztki murów rozebranego zamku Kapituły Chełmińskiej z XIV wieku w Kurzętniku,
- założenie urbanistyczne miasta Kurzętnik,
- kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny w Kurzętniku wraz z wyposażeniem wnętrza – niewielki gotycki kościół, początek budowy ok. 1300 r., kościół wzniesiony został z cegły na planie prostokąta,

- kościół (neogotycki) w Brzoziu Lubawskim powstały w latach 1872-1874,
- kościół w Tereszewie konsekrowany dopiero w 1947 r.,
- kościół parafialny pw. św. Jakuba wraz z cmentarzem przykościelnym w Mikołajkach,
- z budownictwa mieszkalnego zachowała się zwarta zabudowa z końca XIX i pierwszej połowy XX w. w Kurzętniku. W pozostałych miejscowościach występują budynki murowane.

GMINA NOWE MIASTO LUBAWSKIE z siedzibą W MSZANOWIE

Gmina Nowe Miasto Lubawskie jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Tereny gminy to głównie pola uprawne i lasy, które przecinają rzeki. Swoim nurtem ziemię zdobią Drwęca, Wel, Groblica, Struga, Skarlanka i Kakaj. Niebieskim kolorem na mapie gminy swą obecność zaznaczają jeziora, których jest 13. Do najbardziej znanych zalicza się jeziora: Skarlińskie, Radomno, Studa, Gryźliny i Tylickie Dolne (Fabryczne).

Gminę tworzy 17 miejscowości, wśród których jest 16 sołectw. Do największych - pod względem liczby ludności - zalicza się: Bratian, Jamielnik, Gwiździny, Tylice i Skarlin.

Nowe Miasto Lubawskie to gmina rolnicza. Przeważają

gospodarstwa o średniej wielkości, wielopokoleniowe, preferujące uprawy roślinne oraz produkcję zwierzęcą. Wielu mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie w okolicznych miastach: Nowe Miasto Lubawskie, Lubawa, Iława.

Bogata przeszłość związana z ziemiami gminy przyciąga amatorów historii. W każdym zakątku widać pozostałości po praprzodkach. Zagłębiając się w historię, dotrzemy do XIV wieku, kiedy to Krzyżacy opanowywali tereny gminy. Warto tu wspomnieć o nieistniejącym już zamku warownym w Bratianie. Zbudowany na półwyspie, otoczony wodami rzeki Wel i Drwęcy był świadkiem wielu ważnych wydarzeń. To właśnie tu, tuż przed bitwą pod Grunwaldem, odbyła się ostatnia krzyżacka narada, podczas której obmyślano, jak pokonać wojska Władysława Jagiełły.

Inne obiekty godne zainteresowania to:

- drewniany kościół parafialny pw. Michała Archanioła w Tylicach, średniowieczna świątynia nie zachowała się do dzisiaj. Obecny kościół został zbudowany w latach 1700-1702. Pożar w nocy z 7 na 8 grudnia 1990 r. zniszczył znaczną część kościoła, między innymi: dach, wieżę, witraże, organy, część północnej ściany i chorągwie. Odbudowaną świątynię poświęcił 28 września 1991 r. biskup chełmiński Marian Przykucki. Odtworzone zostały także cztery spalone obrazy: Przemienienia Pańskiego, św. Michała Archanioła, św. Antoniego i św. Ignacego Loyoli.

- kościół parafialny św. Bartłomieja Apostoła w Skarlinie zbudowany w czasach krzyżackich w pierwszej połowie XIV w., wystrój wnętrza jest barokowo-rokokowy.

- kościół parafialny pw. Serca Jezusowego w Radomnie zbudowany w latach 1903-1906. Kościół jest murowany z cegły z dużym udziałem kamienia, orientowany, neogotycki. Ściany nawy i prezbiterium wsparte przyporami. Wejście przez ostrołukowe, schodkowe portale z profilowanej cegły. Od zachodu czterokondygnacyjna wieża. Na wieży dach namiotowy kryty dachówką. Zachodnia ściana wieży i zachodni szczyt tworzą jedną płaszczyznę ozdobioną dwiema parami wydłużonych blend i sterczynami. Po północnej stronie szczytu nawy w cokole - cios kamienny z datą „1903". We wnętrzu polichromie i witraże wykonane według projektu profesora Akademii Sztuk Pięknych w Düsseldorfie - Józefa Huberta. Ołtarz główny z połowy XVII wieku, przebudowany w pierwszej połowie XVIII wieku i w roku 1908 z obrazem przedstawiającym koronację św. Katarzyny z XVIII w.

- młyn na wyspie utworzonej przez rozgałęzienie rzeki Wel w Bratianie, zbudowany w 1914 roku z cegły, trójkondygnacyjny (część pięciokondygnacyjna).

- szkoła z początku XX wieku w Bratianie, murowana z cegły, nieotynkowana, o fasadzie frontowej czteroosiowej. Obecnie znacznie rozbudowana jest częścią Zespołu Szkół im. Rodu Działyńskich.

- zespół podworski w Gwiździnach. Dwór zbudowany w latach 20. XX wieku, na fundamentach wcześniejszego, zbudowanego prawdopodobnie w połowie XIX wieku. Murowany z cegły, piętrowy

z dwupiętrową wieżyczką. Fasada frontowa dziewięcioosiowa z werandą przed wejściem, między ryzalitami. Fasada ogrodowa dziesięcioosiowa, dach dwuspadowy.

- zespół podworski w Jamielniku Studzie. Dwór zbudowany na początku XIX wieku, rozbudowany i przebudowany w latach 50. XX wieku. Zachowały się dwa budynki gospodarcze pochodzące z końca XIX wieku. Park o powierzchni 1,07 ha z ponad 100-letnim drzewostanem, z prowadzącą do dworu aleją wierzbową i aleją lipową od dworu w kierunku jeziora.

Dane kontaktowe:
Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie z siedzibą w Mszanowie
Mszanowo, ul. Podleśna 1
13-300 Nowe Miasto Lubawskie
tel. 56 47 26 300, fax 56 47 26 305

NOWE MIASTO LUBAWSKIE

Udokumentowana historia Nowego Miasta Lubawskiego sięga roku 1325, kiedy komtur Ziemi Chełmińskiej Otto von Luterberg założył nad rzeką Drwęcą miasto nazwane Novum Forum (Nowy Targ). Stało się ono ważnym ośrodkiem administracyjno-gospodarczym państwa zakonnego, o czym świadczą zachowane do dziś zabytki budowlane. Nowe Miasto, w średniowieczu zwane także Nuwenmarkt, było jednym z najbardziej ufortyfikowanych miast zakonu krzyżackiego. System obronny miasta powstawał w pierwszej połowie XIV wieku. Miasto otoczono podwójną fosą zasilaną wodami Drwęcy i obsypano międzywałem ziemnym. Mury obronne miały grubość około 1 metra, wysokość prawie 7 metrów. Uległy częściowemu zniszczeniu w XVII wieku i podczas wojny północnej (1700-1721), ale największe spustoszenia przyniósł im wiek XIX. Cegły z rozbiórki murów posłużyły do zabudowy ulicy Okólnej, powstałej w linii dawnych umocnień. Do dzisiaj zachowały się jedynie fragmenty tych fortyfikacji.

Dopiero w drugiej połowie XIX wieku w Nowym Mieście Lubawskim zaczęto budować nowe domy mieszkalne poza terenem dawnych fortyfikacji miejskich. W roku 1866 władze miejskie podjęły starania o przygotowanie planu rozbudowy. W latach 1895-1905 obszar administracyjny miasta wzrósł o 39 ha, a liczba domów mieszkalnych z 234 do 315. Na miejscu wcześniejszej zabudowy średniowiecznej i XVII/XVIII-wiecznej powstały wówczas liczne kamienice, m.in. przy ulicach: Kościelnej, Działyńskich, Kazimierza

Wielkiego, 3 Maja, a także Sienkiewicza i Kościuszki. Wiele domów z czasów tego dynamicznego rozwoju zachowało się do dnia dzisiejszego. Wąskie uliczki i historyczny rynek nieustannie tętnią życiem.

Nowe Miasto Lubawskie jest miastem o bogatej historii, a co za tym idzie posiada zabytki, którym trzeba poświęcić kilka słów. Do najbardziej okazałych należy kościół św. Tomasza Apostoła wyniesiony w roku 2012 do rangi kolegiaty. Powstał on ok. 1330 r., a wewnątrz na ścianach znajdują się przebogate dekoracje malarskie z II poł. XIV w., a także jedna z nielicznych w Polsce - średniowieczna mosiężna płyta nagrobna Kunona von Liebenstein z 1392 r., polichromowana rzeźba drewniana z końca XIV wieku przedstawiająca Chrystusa na krzyżu (pasja), epitafium proboszcza nowomiejskiego ks. Ewertowskiego z poł. XVIII wieku, późnorenesansowy pomnik nagrobny wojewody Mikołaja Działyńskiego z XVII w., cudowna figura Matki Boskiej Łukowskiej z XV w. czy dekoracja malarska drewnianego stropu prezbiterium z początku XVII w. Poza gotyckim kościołem pw. św. Tomasza Apostoła, który jest najokazalszą budowlą w mieście, na uwagę zasługują baszty bramne: Bramy Lubawskiej, zwanej też Łąkowską, oraz Bramy Brodnickiej, zwanej Kurzętnicką, mury miejskie, dawny kościół ewangelicki - obecnie Kino Harmonia, budynek Urzędu Miejskiego, kilkanaście kamienic wokół rynku, budynek gimnazjum i inne. Na podstawie tych zabytków dla turystów przygotowany został produkt turystyczny: spacer po mieście, który odkrywa zainteresowanym milczącą historię zabytków naszego miasta. Nowe Miasto Lubawskie to także urokliwa rzeka Drwęca, a w pobliżu miasta liczne jeziora, lasy i parki krajobrazowe. To wszystko sprawia, że same miasto wraz z okolicami ma do zaoferowania bogatą ofertę wypoczynku dla potencjalnych turystów.

POWIAT NOWOMIEJSKI

Do 1818 roku Ziemia Lubawska wchodziła w skład powiatu michałowskiego (województwo chełmińskie). Na przełomie XVIII i XIX wieku Lubawa i Nowe Miasto Lubawskie stały się małymi i niezamożnymi miasteczkami prowincjonalnymi (skutki przemarszu wojsk napoleońskich).

1 kwietnia 1818 roku nastąpił nowy podział administracyjny Prus Zachodnich. Utworzono wtedy (w wyniku podziału dotych-czasowego powiatu michałowskiego) nowy powiat lubawski. Wszedł on w skład rejencji kwidzyńskiej.

Siedzibą władz powiatowych zostało Nowe Miasto Lubawskie. świadczyło to m.in. o wyraźnym zmniejszeniu znaczenia społeczno-gospodarczego Lubawy w tym okresie. Dopiero w drugiej połowie XIX wieku Lubawa znowu stała się ośrodkiem o dużym znaczeniu społeczno-gospodarczym i kulturalnym.

Decyzję o przyłączeniu powiatu lubawskiego do państwa polskiego na mocy traktatu wersalskiego z 28 czerwca 1919 roku ludność polska przyjęła z entuzjazmem. W Lubawie utworzono Powiatową Radę Ludową – w tym okresie Lubawa była najsilniejszym ośrodkiem polskim (w Nowym Mieście Lubawskim urzędował wówczas landrat pruski). Po przejściu powiatu lubawskiego z rąk niemieckich strona polska przystąpiła do tworzenia własnych organów władzy. W miejscu landratury niemieckiej postanowiono utworzyć powiat lubawski z siedzibą w Nowym Mieście Lubawskim na czele ze starostą.

Pierwszym starostą został dr med. Teofil Rzepnikowski. Starostowie blisko współpracowali z samorządem powiatowym reprezentowanym przez Sejmik Powiatowy, który po reformie w 1935 roku zastąpiła Rada Powiatowa. Organem wykonawczym sejmiku był Wydział Powiatowy, na czele którego stał starosta.

Powiat lubawski był obszarem typowo granicznym, którego granice na przestrzeni około 100 km były polsko-niemiecką granicą państwową. Był on jednym z najrdzenniej polskich powiatów na Pomorzu (96,6% Polaków).
Ówczesny powiat lubawski, aczkolwiek biedny – raczej nie bogaty – starał się dzięki uświadomieniu narodowemu spełniać dobrze swe obowiązki – świadom swego położenia na pograniczu Rzeczypospolitej.

W okresie okupacji w dokumentach niemieckich nastąpiła zmiana nazwy powiatu z „Lubawskiego" na „Nowe Miasto Lubawskie" (Neumark).

Na mocy przepisów wydanych jeszcze przez PKWN 1944 roku zniesione zostały podziały terytorialne wyznaczone przez Niemców i tym samym przywrócono stan sprzed 1939 roku. Powiat lubawski

znalazł się w granicach ówczesnego województwa pomorskiego (bydgoskiego).

Już w grudniu 1946 roku zaczęły się dyskusje na posiedzeniach Powiatowej Rady Narodowej na temat zmiany nazwy powiatu lubawskiego na „Nowomiejski nad Drwęcą". Dyskutowano również wówczas o przeniesieniu siedziby starostwa do Lubawy.

Od 12 marca 1948 roku nastąpiła urzędowo narzucona zmiana nazewnictwa na „Powiat Nowomiejski" i nie wolno było w tym zakresie stosować żadnych dowolności. Problem nazewnictwa jednostek administracyjnych został generalnie rozstrzygnięty w 1950 roku, kiedy to przyjęto powszechnie obowiązującą zasadę, że nazwa województwa, powiatu czy gminy pochodzi od faktycznej siedziby władz administracyjnych.

W 1950 roku powiat nowomiejski został włączony do województwa olsztyńskiego po raz pierwszy w dziejach Lubawy i Nowego Miasta Lubawskiego.

1 czerwca 1975 roku weszła w życie ustawa o dwustopniowym podziale administracyjnym kraju i w związku z powyższymi likwidacji uległy powiaty. W miejsce dotychczasowych 17 województw i 2 miast wydzielonych utworzono 49 nowych województw. W ramach zmniejszonego terytorialnie województwa olsztyńskiego z dawnego powiatu nowomiejskiego pozostawiono gminę i miasto Lubawę, natomiast Nowe Miasto Lubawskie wraz z gminami: Biskupiec, Grodziczno, Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie włączono do nowo utworzonego województwa toruńskiego.

Od 1 stycznia 1999 roku Nowe Miasto Lubawskie zostało miastem powiatowym. W skład powiatu od 1999 roku wchodzą: gmina miejska – miasto Nowe Miasto Lubawskie oraz cztery gminy wiejskie – Biskupiec, Grodziczno, Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie. Wszystkie gminy liczą 77 sołectw. Obszar powiatu – 695 km^2 zamieszkuje 44 587 mieszkańców.

Danuta Polak

Dom Weselny

Brzozie Lubawskie 116
13-306 Kurzętnik
tel. 603 267 037, 691 756 158

- *wesela do 250 osób*
- *uroczystości rodzinne, okolicznościowe, integracyjne*
- *noclegi dla 40 osób*
- *kuchnia polska i europejska*
- *pokój zabaw dla dzieci*

Zapraszamy

www.domweselnybrzozie.pl

B&M GALBET

OSMOSE

www.bmgalbet.pl

Systemy Kominowe
do Kotłowni C.O. i Kominków

- Systemy wentylacyjne
- Beton towarowy i stabilizacyjny
- Bloczki fundamentowe
- Nadproża typu L-19
- więcej na www.bmgalbet.pl

B&M Galbet Maciej Galiński, 13-308 Mroczno, Boleszyn 76, tel. kom.: 884 982 265
doradztwo techniczne: tel. 502 620 889, e-mail: maciej@bmgalbet.pl

Zakład Młynarski i Tartacznictwo

Gapińscy

„Młyno-Trak"

Oferuje:
- mąkę: żytnią typ 500, pszenną typ 500
- usługi młynarskie
- tarcicę stolarską
- drewno konstrukcyjne: krawędziaki, łaty, kontrłaty, deskę elewacyjną, tarasową, budowlaną, szalunkową
- boazerie, sztachety, podbitki
- surowiec opałowy: zrzyny tartaczne, trociny, drewno kominkowe
- usługową obróbkę drewna

Lorki 36, 13-324 Grodziczno
Tartak - tel. 505 644 006, Młyn - tel. 501 640 236

Tartak

Biskupiec Pomorski

DOMY Z BALI, WIĘŹBY DACHOWE
TARCICA, KANTÓWKI, MEBLE OGRODOWE, IMPREGNACJA

13-340 Biskupiec, ul. Sztynwałdzka 14
tel. 56 47 47 905, kom. 660 543 060, 606 879 142
www.tartakbiskupiec.pl, e-mail: agro-handel@wp.pl

SKŁAD WĘGLA

Stanisław
BASTA
Sokołowski

SKUP ZŁOMU

- **Nowe Grodziczno 31**
tel. 502 208 174, 56 47 291 48
- **Marzęcice, ul. Gdyńska 20**
tel. 518 817 777

AKA
Arkadiusz Kijora

AUTO MYJNIA
SERWIS OPON

- myjnia bezdotykowa
- pranie tapicerek
- polerowanie lakieru
- sprzedaż, wymiana, serwis opon

Nowe Miasto Lubawskie
ul. Lidzbarska (Paspol)
tel. 784 355 362
czynne od 8.00 do 20.00

Restauracja
BASZTOWA
dostosujemy się do Twoich potrzeb

www.basztowa.com.pl

- wesela • stypy
- przyjęcia
- konferencje
- imprezy okolicznościowe

Nowe Miasto Lubawskie, ul. Mickiewicza 17, tel. 508 191 665

MECHANIKA POJAZDOWA
Krzysztof Olszewski

- konserwacja i naprawa aut
- blacharstwo
- naprawy bieżące

Pacółtowo 45 D
13-300 Nowe Miasto Lubawskie
tel. 501 771 712

Gospodarstwo Rolne
Andrzej Plichta
W roku 2000
nagroda w konkursie:
„Czysta i piękna zagroda
- estetyczna wieś"
Zapraszamy do pięknej
okolicy Biskupca Pomorskiego
Wybudowanie 9, 13-340 Biskupiec Pomorski
tel. 56 474 51 18

JAK ZE
SNÓW
METAL-LUX
BRAMY - OGRODZENIA
BALUSTRADY
tel. kom. 606- 825- 493
www.metal-lux.com.pl

MECHANIKA SAMOCHODOWA

F.H.U. MASTER Łukasz Orzechowski

- elektromechanika samochodowa
- naprawy bieżące
- konserwacje
- remonty silników i zawieszenia
- usługi blacharskie

13-300 Nowe Miasto Lubawskie
ul. Narutowicza
tel. 724 857 437
tel. 511 101 472

Zakład Wylęgu Drobiu

Henryka Stawicka

Sprzedaż piskląt kaczek i gęsi

Przy dostawach hurtowych - dowóz do Klienta
13-306 Kurzętnik, ul. Lidzbarska 4
tel. 56 474 24 41, 604 422 474

Wydawnictwo Pomorza i Kujaw PiK Zbigniew Klimczak
www.wydawnictwo-pik.pl - Bydgoszcz 2013 r.

Redaktorzy wydania: Maciej Gackowski, Renata Kmieć
Współpraca redakcyjna: Ewa Sobieraj, Damian Łaszewski
Korekta: Agnieszka Kajak
Opracowanie mapy: Wydawnictwo LOBOSOFT II Sp. z o.o.
Materiały wykorzystane w opracowaniu przygotowało:
Starostwo Powiatowe w Nowym Mieście Lubawskim

Wydawnictwo nie odpowiada za treść i aktualność reklam oraz danych dotyczących powiatu i poszczególnych gmin.

WYDAWNICTWO LOBOSOFT

* mapy * albumy
* foldery
* przewodniki
* monografie
* mapy interaktywne
* kalendarze * pocztówki
* ulotki

WYDAWNICTWO LOBOSOFT II SP. Z O.O.,
31-808 Kraków, os. Strusia 7/94, tel. 12 640 91 16; fax 12 398 42 16
www.lobosoft.pl; e-mail: biuro@lobosoft.pl

PiK wydawnictwo

Twój ekspert od reklamy

tablice · publikacje · gadżety

WYDAWNICTWO POMORZA i KUJAW PiK
Zbigniew Klimczak
ul. Sobieskiego 1, 85-060 Bydgoszcz
www.wydawnictwo-pik.pl
www.facebook.com/Wydawnictwo.PiK